

Herinrichting
**Torenstraat
&
Brandarisplein**

COLOFON

Titel document	Herinrichting Torenstraat & Brandarisplein
Datum:	29 augustus 2024
Status:	Participatie versie 0.2
Auteurs:	F. Kroeze & A. Voerman
Projectnummer:	2022-002

Opgesteld door:	A. Voerman
Gecontroleerd door:	F. Kroeze

AANLEIDING

Veruit de meeste bezoekers die naar Terschelling komen, maken eerst kennis met West-Terschelling. Zodra je van de veerboot stapt, voel je het eiland. De Brandaris torent overal bovenuit. West-Terschelling is het bruisend hart van Terschelling.

In de Torenstraat zijn onderhoudswerkzaamheden nodig aan de riolering. In de loop der jaren hebben er ruimtelijke ontwikkelingen plaats gevonden die de uitstraling van het bruisend hart van West beïnvloeden. Dit beeld is direct van invloed op de ervaringen van de bezoekers.

Door het samenvoegen van de projecten Torenstraat en Brandarisplein doet er zich nu een kans voor om een visie op te stellen voor de openbare ruimte in het bruisend hart van West-Terschelling. Een uitgelezen kans om samenhang en eenheid te creëren.

DOELSTELLING

Gemeente Terschelling heeft als doel gesteld om **recreatie in het winkelcentrum te bevorderen**. Veruit de meeste bezoekers zullen via de haven in West-Terschelling op het eiland aankomen. Het is nu de uitdaging ervoor te zorgen dat ze zo gecharmeerd zijn van West en het eiland, dat ze (vaker) terugkeren.

Uit eerdere voorstellen is een aantal aanbevelingen naar voren gekomen:

- Verkeerssituatie verduidelijken
- Inrichting aanpassen zodat fietsers en auto's zich te gast voelen / andere route gaan volgen
- Aandacht voor meer zichtbare fietsstallingen
- Meer rust creëren door meer eenheid te vormen
- Bevoorrading waar mogelijk via achterkant
- Bij toekomstige ontwikkelingen rekening houden met circulariteit en duurzaamheid

Deze doelstellingen hebben we voor ogen binnen het project.

ONDSCHIEDENDE WAARDEN

Wat maakt West nou West? Wat is er anders dan andere dorpen en andere Waddeneilanden? Deze onderscheidende waarden bepalen de identiteit. En die identiteit is waar eilanders trots op zijn en waar toeristen voor komen.

De onderscheidende waarden worden gevormd door:

- **Ontstaansgeschiedenis van een waddeneiland.** Die wordt gevormd door een eilandkop waarachter de rest van het eiland zich ontwikkelt. Duinen kunnen zich dan vormen. Terschelling bestond in een ver verleden uit meerdere kleine eilandjes achter de oorspronkelijke eilandkop. Gaandeweg zijn de duinen aan elkaar gegroeid en is het eiland als geheel gevormd.
- **Komst van de mens** heeft het eiland verder vormgegeven.
 - Sporen van **Romeinen**, er is korte tijd een nederzetting geweest op Terschelling
 - **Middeleeuwen:** de bevolkingsdruk op het vasteland werd groter, net als de expansiedrift. Al in 850 werd de oversteek naar Terschelling gemaakt.
 - In 1287 veranderde het eiland aanzienlijk door de Sint-Luciovloed (op Terschelling ook wel **Sint Hubertusvloed** genoemd).
 - De eerste versie van de **Brandaris** stond in het duingebied, maar stortte in 1593 in zee door wegspoelen van de duinen.
 - Een nieuwe toren werd gebouwd, maar stortte tijdens de bouw in.
 - In 1594 werd een derde toren gebouwd, de huidige Brandaris.
 - De Brandaris zorgde voor veilige scheepvaart en daarmee ontstond een **handelsgeschiedenis**.
 - Ook vanaf Terschelling vond **walvisvaart** plaats.
 - **Willem Barendsz** probeerde een andere route via de Poolzee te vinden, maar strandde op Nova Zembla.
 - In 1666 verwoestten Engelsen een groot deel van West. De meeste **karakteristieke gebouwen** van de herbouw zijn te vinden in **Oud West**.
 - Ook het Waddengebied kon niet aan **WOII** ontsnappen.

Kortom: Terschelling kent een ruige ontwikkelingsgeschiedenis onder invloed van natuur en de elementen en mensenhanden. Altijd handelscentrum van het eiland geweest en ook nu nog. Ontberingen, hard werken en op elkaar aangewezen zijn waren gewoon.

KWALITEITEN

De onderscheidende waarden, de ontwikkelingen die West hebben gevormd, zorgen voor unieke kwaliteiten. Die kwaliteiten worden bij de herinrichting meegenomen en versterkt.

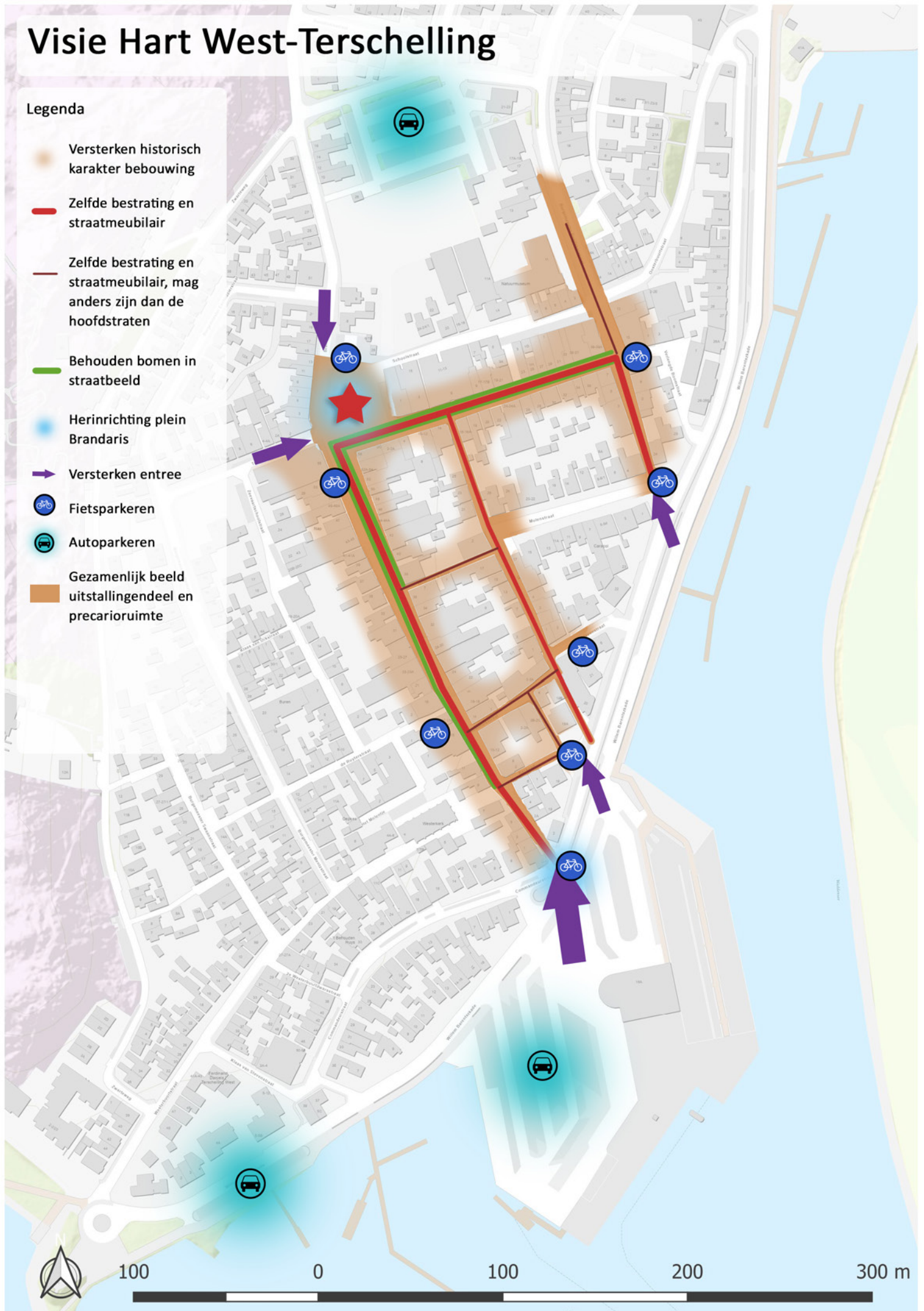
- **Eilandgevoel**
- **Authentiek en uniek**
 - Brandaris is de oudste vuurtoren van Nederland.
 - Gevels van Oud West vertellen de geschiedenis en vormen de sfeer van de straten in het Hart van West-Terschelling.
 - Eilandkop, West-Terwschelling ligt op de duinen van de eilandkop, het deel van het eiland dat als eerste werd gevormd.
 - Bomen in de Torenstraat zijn beeldbepalend.
 - Overgeleverd aan natuur en de elementen.
- **Identiteit**
 - Eilander zijn, samen doen, saamhorigheid
 - West is altijd gericht geweest op handel
 - Verbondenheid: samen de ontwikkelingen getrotseerd en West gemaakt tot wat het nu is.
 - Wonen in de winkelstraat

Visie Hart West-Terschelling

Legenda

- Versterken historisch karakter bebouwing
- Zelfde bestrating en straatmeubilair
- Zelfde bestrating en straatmeubilair, mag anders zijn dan de hoofdstraten
- Behouden bomen in straatbeeld
- Herinrichting plein Brandaris
- Versterken entree
- Fietsparkeren
- Autoparkeren
- Gezamenlijk beeld uitstallende deel en precarioruimte

NAAR EEN NIEUWE INRICHTING

Nu we de kwaliteiten hebben benoemd, kunnen we keuzes maken hoe we daarmee om willen gaan. Die keuzes zijn verwoord in de visie. De visie is als de geologische ondergrond van het eiland: een stevige basis.

Inwonergevoel en eilandbezoeker centraal

In deze visie zijn het inwonergevoel en de eilandbezoeker centraal gesteld. West-Terschelling is gericht op de handel. Vroeger door de zeevaart, nu door het toerisme. De eilandbezoekers nemen geld mee en geven het uit op het eiland. Het zwaartepunt ligt daarbij op West. Hoe kunnen we West zo aantrekkelijk maken dat mensen hier langer verblijven, zich prettig voelen en dit ook thuis vertellen?

Historie

Maak de historie zichtbaar en beeldbepalend. Benadruk de aanwezige historische gevels. Zorg dat de historie zichtbaar en tastbaar is en blijft. Hierbij is de Brandaris een baken van licht en verbindt de winkelstraten.

Authentiek

Het karakter wordt bepaald door de gevels en beplanting. Het kleinschalige en daarbij ook de kleine hoogteverschillen. De nieuwe inrichting is gericht op versterking van dit karakter en het behoud van de eigenheid. De straataankleding zal dan ook afwijken van zijstraten en een eigen vormgeving krijgen. Passend bij het authentieke.

De authenticiteit wordt benadrukt en met een veranderende inrichting versterkt. Het maakt deel uit van Merk West-Terschelling. Te gebruiken materialen sluiten hier bij aan. Robuust materiaal toepassen zorgt ervoor dat er een eigen stijl ontstaat passend bij het robuuste karakter van het eiland en West. Bomen zijn beeldbepalend in het straatbeeld van de Boomstraat en de Torenstraat. Als bomen verdwijnen door ouderdom of werkzaamheden, komt er een nieuwe boom voor terug.

Toegankelijk en veilig

De winkelstraten en het Brandarisplein worden zo vormgegeven dat het een plek wordt waar toeristen langer willen verblijven. Want met langer verblijven, wordt meer geld uitgegeven. Toegankelijkheid wordt voor iedereen verbeterd, ook voor minder validen. Blindengeleiding maakt deel uit van het straatbeeld. Er worden meer fietsparkeerplekken gerealiseerd.

Samen doen & verbindend

De eilanders zijn er voor elkaar, helpen elkaar, pakken dingen samen aan. Zo kunnen ze ook samen zorg dragen voor een overzichtelijk straatbeeld dat de bezoeker langer vasthoudt. Laat hier het eiland-gevoel ook bovenkomen: "We doen het samen". Door eenheid in reclameuitingen en terrasschotten te vormen, ontstaat een rustiger straatbeeld, een beeld van ons samen. Hierbinnen is ruimte voor de eigen bedrijfsidentiteit. Dit verbindt.

Kernwoorden:

- Authenticiteit,
- eigenheid,
- verbondenheid,
- verweerd,
- ruig,
- invloeden van de natuur,
- geschiedenis van hard werken

BRANDARISPLEIN: COERENZA

West Terschelling is kleinschalig, de oorspronkelijke huizen zijn klein, authentiek en karakteristiek. De Brandaris is naar verhouding een forse vuurtoren met een brede basis. Twee verschillende schalen komen hier samen op het Brandarisplein. De Torenstraat is kleinschalig en straalt sfeer en gezelligheid uit.

Keuzes voor ontwerp

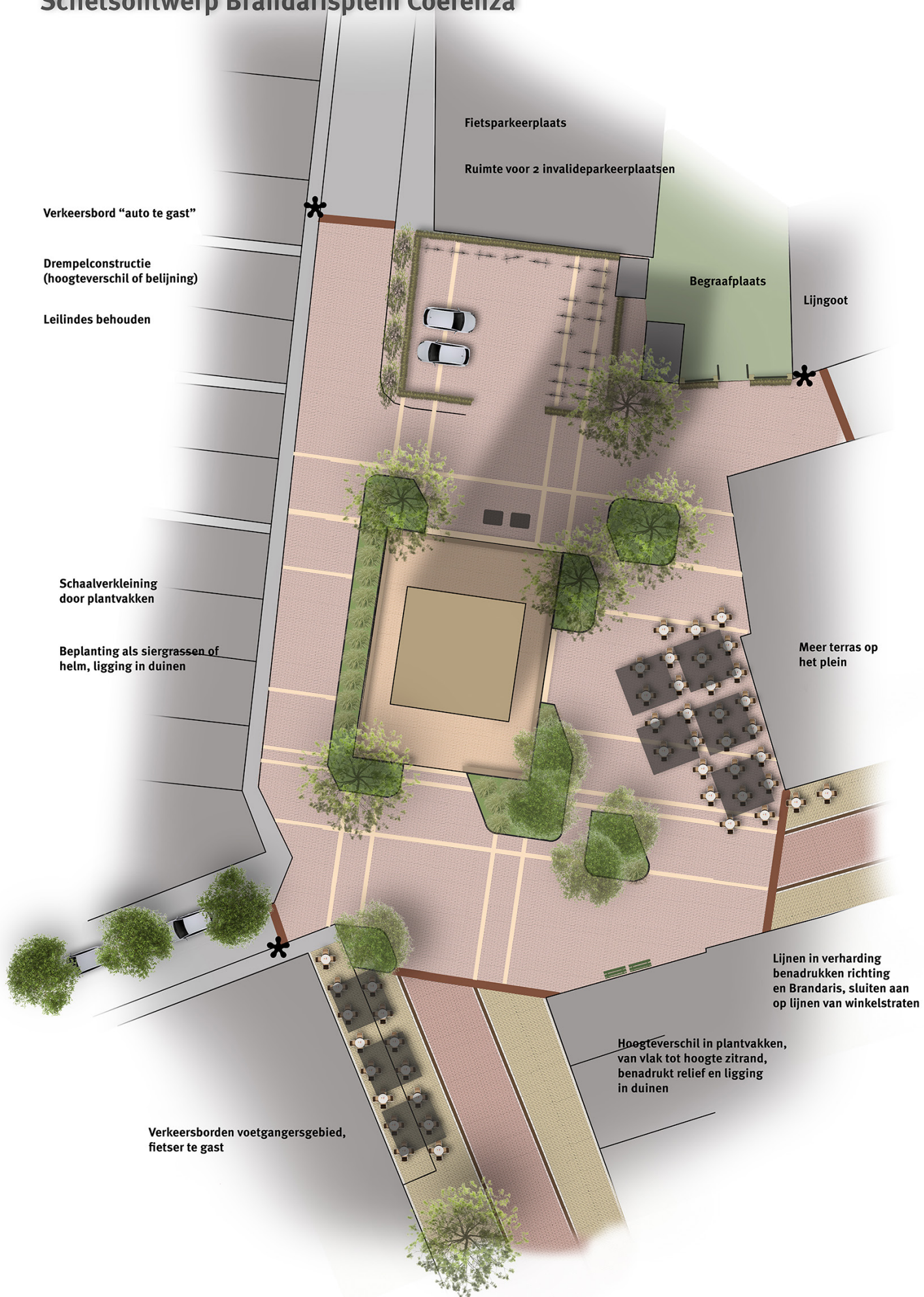
- Kenmerken en relatie met eiland benadrukken
- Richtingen van gebouwen wordt benadrukt in bestrating en plantvakken
- Schaal passend maken voor West Terschelling: plantvakken
- Verbindend element: zelfde soort bestratingsmateriaal
- Gebruik plein divers houden, ook voor marktkraampjes geschikt
- Ontmoedigen autobezzoek en fietsen door inrichting
- Lijngoot markeert begin plein
- Twee invalidenparkeerplaatsen en fietsparkeren

Plantvakken en bomen breken de grote vlakte en maken het gezelliger. Ze zorgen voor een schaalverkleining op het plein, waarmee het plein beter past bij West. De bomen breken de wind op het plein waardoor het aangenamer wordt er te zitten. De randen van de vakken wisselen in hoogte: op op te zitten en gelijk met de straat. Grassen in de plantvakken geven het gevoel van helmgras en de duinen. De vormen volgen de aanwezige richtingen van de gebouwen en de Brandaris.

Het plein verbindt de verschillende straten met de Brandaris en met elkaar. Door eenzelfde bestratingsmateriaal te kiezen, worden ze met elkaar verbonden en wordt het straatbeeld rustiger.

Schetsontwerp Brandarisplein Coerenza

BRANDARISPLEIN: UNITÀ

Keuzes voor ontwerp

- Kenmerken en relatie met eiland benadrukken
- Richtingen van gebouwen en Brandaris worden niet overgenomen, maar omgevormd naar ronde vormen. Dit benadrukt tevens het idee van een centrum en samenkomen.
- Plantvakken maken het plein gezelliger en prettiger, als fietser wordt even door fietsen moeilijker en dat voelt ongemakkelijk
- Verbindend element: zelfde soort bestratingsmateriaal, de Torenstraat en Boomstraat worden door de looper verbonden, de verharding binnen de cirkel is een mengsel van rode en gele steentjes
- Gebruik plein divers houden, ook voor marktkraampjes geschikt
- Ontmoedigen autobezzoek en fietsen door inrichting
- Lijngoot markeert begin plein
- Twee invalidenparkeerplaatsen en fietsparkeren

De vormen van de plantvakken zijn nu rond en de vakken liggen als een soort confetti op het plein. De randen verschillen in hoogte: van gelijk met de bestrating tot zithoogte. Voor een rustiek en authentiek uiterlijk kunnen de randen gemaakt zijn van bijvoorbeeld Cortenstaal. Calamiteitenverkeer kan nog steeds over het plein, voor de gemiddelde automobilist en fietser voelt het ongemakkelijk en niet passend over het plein te rijden. De begraafplaats wordt meer bij het plein betrokken met halfronde plantvakken tegen het hek.

De Brandaris wordt als baken van licht in de spotlight gezet door een cirkel in de bestrating rondom de toren. De invalidenparkeerplaatsen zijn anders te bereiken dan in de vorige versie. Fietsparkeren en deze parkeerplaatsen worden van elkaar gescheiden.

Schetsontwerp Brandarisplein Unità

